

CONCEPT 08022008

Regeling van de minister-president, Minister van Algemene Zaken, van, nr. tot vaststelling van aanwijzingen voor de rijksdienst inzake de aanschaf van ICT-diensten of ICT-producten (Aanwijzingen rijksdienst bij aanschaf ICT-diensten of ICT-producten),

De Minister-President,

Handelende in overeenstemming met het gevoelen van de ministerraad,

Besluit:

Artikel 1 (*definities*)

In deze aanwijzingen wordt verstaan onder:

- a. ICT-dienst of ICT-product: een dienst of product ingericht om de uitwisseling van gegevens of archivering digitaal te doen verlopen, en welke bij aanschaf een waarde vertegenwoordigt van ten minste €50.000,-;
- b. de aanschaf: een complex van handelingen dat leidt tot het rechtmatig gebruik van een ICT-dienst of een ICT-product en dat resulteert in een overeenkomst met een derde, of dat leidt tot de ontwikkeling van die dienst of dat product in eigen huis.

Artikel 2 (*adressaten*)

Deze aanwijzingen worden in acht genomen door de ministers en staatssecretarissen en de onder hen ressorterende dienstonderdelen.

Artikel 3 (*pas toe of leg uit*)

1. Bij de aanschaf van een ICT-dienst of ICT-product voor een toepassingsgebied dat voorkomt op de lijst die op de website www.gbo.overheid.nl is gepubliceerd, wordt gekozen voor een ICT-dienst of een ICT-product dat gebruik maakt van een bij het desbetreffende toepassingsgebied vermelde open standaard.
2. Van het eerste lid kan worden afgeweken indien een dergelijke dienst of product naar verwachting in onvoldoende mate wordt aangeboden, onvoldoende veilig of zeker functioneert, of om andere redenen van bijzonder gewicht.
3. Afwijkingen van het eerste lid worden gemotiveerd vastgelegd in de departementale administratie.

Artikel 4 (*naleving*)

Over de mate van naleving van artikel 3 wordt in de toelichting bij het departementaal jaarverslag bij de informatie over de bedrijfsvoering verantwoording afgelegd.

Artikel 5 (*inwerkingtreding wijzigingen lijst*)

Wijzigingen van de op de web-site www.gbo.overheid.nl gepubliceerde lijst met toepassingsgebieden met daarbij vermelde open standaarden zijn niet van toepassing bij de aanschaf van ICT-diensten of ICT-producten waarvan de aanschaf ten tijde van de inwerkingtreding van de lijst zodanig is gevorderd dat toepassing de continuïteit en betrouwbaarheid van de elektronische dienstverlening voor burgers en bedrijven in gevaar kan brengen.

Artikel 6 (*bekendmaking*)

Deze aanwijzingen treden in werking met ingang van de tweede dag na de dagtekening van de Staatscourant waarin zij worden geplaatst.

Artikel 7 (*citeertitel*)

Deze aanwijzingen worden aangehaald als: Aanwijzingen rijksdienst bij aanschaf ICT-diensten of ICT-producten.

Deze aanwijzingen worden met de toelichting bekendgemaakt in de Staatscourant.

De Minister-President,
Minister van Algemene Zaken,

Toelichting

Algemeen

Het Kabinet streeft met ICT onder andere naar goede participatie van burgers, het verminderen van administratieve lasten en maatschappelijke problemen, duurzaamheid van gegevensopslag en innovatie. Het Kabinet heeft aangegeven dat het gebruik van open standaarden en open source software belangrijke sleutels zijn voor innovatief en toekomstbestendig ICT-gebruik in (semi-) publieke sectoren. Hoe het gebruik van deze sleutels bevorderd wordt staat centraal in het actieplan Nederland Open in Verbinding dat bij brief van 17 september 2007 (TK 26 643, nr. 98), op 17 september 2007 namens het kabinet aan de tweede kamer is aangeboden door de staatssecretaris van het ministerie van Economische Zaken en de staatsecretaris van het ministerie van Binnenlandse Zaken.

Door als overheid gebruik te maken van open standaarden in ICT-producten en ICT-diensten wordt gegevensuitwisseling tussen informatiesystemen van overheden met burgers en overheden en overheden eenvoudiger (interoperabiliteit), wordt gegevensopslag meer duurzaam en wordt de afhankelijkheid van ICT leveranciers verminderd. Op termijn zal dit leiden tot hogere kwaliteit van overheidsdienstverlening, efficiënter beheer van ICT-systemen en daardoor besparing van kosten.

Het kabinet heeft in het actieplan Nederland Open in Verbinding aangegeven dat het gebruik van open standaarden door overheidsorganisaties niet meer vrijblijvend is. In het actieplan is daartoe onder meer actielijn 2 aangekondigd. Deze aanwijzingen geven invulling aan de bedoelde actielijn.

Deze aanwijzingen bevatten rijksbreed de instructie om bij de aanschaf van ICT-diensten of ICT-producten als regel te kiezen voor open standaarden of, in die gevallen dat er goede gronden zijn om dat toch niet te doen, vast te leggen welke die goede gronden zijn.

Deze aanwijzingen laten de mogelijkheid open om na een gedegen afwegingsproces te komen tot de aanschaf van niet op open standaarden gebaseerde ICT-diensten of ICT-producten. Redenen om van de hoofdregel af te wijken zijn onder meer dat voor bepaalde toepassingen (nog) geen open standaarden beschikbaar zijn of de wel beschikbare open standaarden niet of onvoldoende worden ondersteund door ICT-aanbieders.

De aanwijzingen fungeren vervolgens ook als voorbeeld voor andere overheden en (semi-) publieke instellingen en hun uitvoeringsorganisaties voor de wijze waarop zij het gebruik van open standaarden kunnen bevorderen binnen hun eigen organisaties.

Deze aanwijzingen treden formeel in werking op de tweede dag na de bekendmaking. Er is niet voorzien in een overgangsbepaling bij de inwerkingtreding omdat de aanwijzingen alleen verplichten tot een werkwijze. In voorkomende gevallen zal een keuze voor een niet open standaard moeten worden gemotiveerd. Bijvoorbeeld door aan te geven dat het eisen van een open standaard in het concrete geval de continuïteit en betrouwbaarheid van de elektronische dienstverlening voor burgers en bedrijven in gevaar kan brengen.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1.

Blijkens de definitie van ICT-dienst of -product gelden de aanwijzingen niet voor de aanschaf van dergelijke diensten of producten die naar verwachting minder zullen kosten dan €50.000,- (exclusief BTW). Met het bedrag van €50.000,- wordt voor de reikwijdte van de aanwijzingen aangesloten bij de voorgenomen ondergrens voor de toepasselijkheid van aanbestedingsvoorschriften in het kader van de totstandkoming van de nieuwe aanbestedingsregelgeving. In de meeste gevallen zal het bij investeringen onder dit bedrag gaan om aanpassing van bestaande ICT-systemen. Het kiezen voor een andere standaard zal dan dikwijls leiden tot disproportioneel hoge kosten.

De definitie van het begrip “aanschaf” maakt duidelijk dat de aanwijzingen niet alleen gelden bij de aankoop of de inhuur van ICT-producten en –diensten maar ook bij ontwikkeling daarvan in eigen huis. Ook maakt het voor de werking van de aanwijzingen niet uit of er sprake is van nieuwe diensten of producten, dan wel voorzetting van ook al eerder verleende diensten of de aanvulling op dan wel wijziging van bestaande producten.

Artikel 3.

Het eerste lid van artikel 3 geeft aan dat de procedure alleen gevolgd moet worden als er ICT-diensten of ICT-producten worden aangeschaft voor een toepassingsgebied waarvoor er een of meer open standaarden zijn die voldoende gangbaar zijn. De lijst met toepassingsgebieden en open standaarden laat de geleidelijke verbreding van de reikwijdte van aanwijzingen toe. De lijst met toepassingsgebieden en de daarvoor bruikbare open standaarden is te raadplegen door middel van de website www.gbo.overheid.nl. De eerste versie van deze lijst met een toelichting zal op 1 maart 2008 zijn in te zien. De desbetreffende lijst op de genoemde website is dynamisch en zal niet vaker dan twee keer per jaar worden bijgewerkt. Bij het opnemen van standaarden in de lijst wordt gekeken naar de waarde voor de uitvoering van publieke taken, de mate van openheid van een standaard en de mate van ondersteuning van een standaard door de markt. Het ligt in de bedoeling over wijzigingen en aanvullingen in de lijst vooraf te overleggen met deskundigen bij het Forum Standaardisatie.

Het tweede lid laat zien dat de aanwijzingen zelf geen technische specificaties voorschrijven. Zoals ook hiervoor al aangegeven verplichten de aanwijzingen tot een besluitvormingsproces. Indien de keuze voor een open standaard als technische specificatie niet gewenst is bij de voorgenomen aanschaf, kan, mits gemotiveerd, gekozen worden voor een andere standaard.

Van de redenen die er kunnen zijn om toch te kiezen voor een ICT-dienst die of ICT-product dat niet is gebaseerd op een open standaard worden in artikel 3 genoemd onvoldoende aanbod, onvoldoende veiligheid, onvoldoende zekerheid bij het functioneren, of andere redenen van bijzonder gewicht. Bij de laatste categorie zal het praktisch gezien gaan om aspecten van geld, tijd of capaciteit. De reden om niet te kiezen voor een open standaard zal wel enige substantie moeten hebben. Het is niet de bedoeling dat voor gesloten standaarden gekozen wordt enkel en alleen omdat het tijdsbeslag dan wat korter is of de kosten wat lager zijn. Het niet zelf beschikken over capaciteit is geen goede reden als die capaciteit eenvoudig valt in te huren of als er in de eigen organisatie nooit aandacht besteed wordt aan het op peil brengen van bestaande tekorten in de eigen capaciteit.

Om de belemmeringen die er in de praktijk blijken te bestaan bij de besluitvorming omtrent een open standaard in concrete situaties op te lossen kunnen betrokkenen het programmabureau “Nederland Open in Verbinding” om informatie en advies vragen.

Bij het aanschaffen van ICT-diensten of ICT-producten zal er in veel gevallen sprake zijn van een aanbesteding. Het spreekt voor zich dat in een dergelijke geval de aanbestedingsrechtelijke regels gevolgd moeten worden.

Artikel 4 maakt duidelijk dat de onderdelen van de rijksdienst de toepassing van de aanwijzingen zullen moeten administreren en verantwoorden in het onderdeel van het jaarverslag dat handelt over de bedrijfsvoering. Dit artikel brengt mee dat er binnen de rijksdienst zal worden toegezien op de naleving van de aanwijzingen.

Artikel 5 maakt duidelijk dat wijzigingen van de lijst met toepassingsgebieden en open standaarden een aanschaf die al zo ver is gevorderd dat deze niet kan worden onderbroken of aangepast niet raakt als dit de continuïteit en betrouwbaarheid van de elektronische dienstverlening voor burgers en bedrijven in gevaar kan brengen.

De Minister-President,
Minister van Algemene Zaken,